

HOGARTH. CREDULITY, SUPERSTITION AND FANATISM.

vertelling in dat vormelijk geheel insloot, geen geestelijke eenheid is geworden. Hogarth is, bij een verklaarbare neiging tot ingewikkelde handeling steeds uit op een tafereelmatige eenheid, die nooit geheel bereikt wordt, daar ze slechts met technische middelen, niet met geestelijke wordt gezocht. Als ik eenigszins begrijp wat het veel misbruikte woord rythmisch in zulke gevallen kan beteekenen, dan moet men er zich toch voor wachten het toe te passen op voorstellingen, waarbij juist zoo angstvallig en bijna tegen beter weten in is vastgehouden aan het atelier-ideaal van concentratie der handeling en naturalistische groepeerings. De herhaling, in oneindige variaties van een zelfde vormmotief, die bij Breughel's volle composities zoo treft, is bij Hogarth nooit te vinden, integendeel is steeds getracht de realistische formule in te enten op den exposeerenden trant der primitieven. Zijn trant vormt een soort

van wrang compromis tusschen dien van Steen en Breughel.

Charles Lamb heeft gezegd, dat men Hogarth's werken leest zooals men die van andere schilders bekijkt. Maar ook de primitieven leest men op deze wijze. Hogarth echter deed, al vertellende deze groote concessie aan den „bekijker” dat hij de eenheid van plaats en tijd in acht nam, die — ik weet niet of op de eigenaardige coincidentie reeds is geweest, — juist in zijn eigen tijd ophield voor het tooneel een eisch te zijn, doch dit bij de komst der Renaissance voor de beeldende kunst was geworden. Hij kon niet meer zoo ver gaan, in één compositie verschillende terreinen van actie te zaam te brengen; het oog moest alles kunnen omvatten en de gelijktijdigheid van al het gebeurende moest reeds daarom vooropgesteld worden.

Zooals ik reeds heb gezegd, is het aantal commentaren op de prenten van Hogarth zeer groot, vele treden in te uitvoerige beschouwingen, en weerstaan niet voldoende aan de verleiding, hier en daar wat „hinein zu interpreteren”. Tot de beste en meest beknopte behooren die van Rev. J. Trusler, waar ik hier een bescheiden gebruik ga maken. Want hoewel het met eenige opmerkzaamheid en vooral belangstelling zeer wel mogelijk is, de overladen voorstellingen voldoende te begrijpen, zoo zijn er allerlei verscholen details waar even op gewezen moet worden.

De eerste plaat van de Election-serie „Humours of an Election Entertainment” is wel een van de drukste en meest geoutreerde voorstellingen, zeer veel van de handelingen in de walgelijke schranspartij die hier onder lieden van velerlei rang en stand gehouden wordt, is in direct verband te brengen met de onmatigheid van dergelijke feesten in de 18e eeuw. Het is de